

ОПШТИНСКА УПРАВА НОВИ БЕЧЕЈ, у складу са чланом 14. став 4. ЗАКОНА О ЗАШТИТИ УЗБУЊИВАЧА ("Службени гласник РС", број 128/2014), обавештава запослене односно радно ангажована лица

ОБАВЕШТЕЊЕ О ПРАВИМА ЗАПОСЛЕНИХ КОЈА СУ ПРЕДВИЂЕНА ЗАКОНОМ О ЗАШТИТИ УЗБУЊИВАЧА

ЗАКОН О ЗАШТИТИ УЗБУЊИВАЧА ("Службени гласник РС", број 128/2014) је ступио на снагу 04.12.2014. године, а почео да се примењује од 05.06.2015. године.

ПРЕДМЕТ ЗАКОНА

Овим законом уређује се узбуњивање, поступак узбуњивања, права узбуњивача, обавеза државних и других органа и организација и правних и физичких лица у вези са узбуњивањем, као и друга питања од значаја за узбуњивање и заштиту узбуњивача.

ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА

У смислу овог закона, поједини изрази имају следеће значење:

- 1) "узбуњивање" је откривање информација која садржи податке о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера. Информација може да садржи потпис узбуњивача
 - 2) "узбуњивач" је физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем, поступком запошљавања, коришћењем услуга државних и других органа, носилаца јавних овлашћења или јавних служби, пословном сарадњом и правом власништва на привредном друштву.
- Забрањено је спречавање узбуњивања и предузимања штетне радње, а коју представља свако чињење или нечињење у вези са узбуњивањем којим се узбуњивачили лице које има право назаштиту као узбуњивач угрожава или повређује право, односно којим се та лица стављају у неповољнији положај.

ВРСТЕ УЗБУЊИВАЊА

Узбуњивање може бити унутрашње, спољашње или узбуњивање јавности.

1. Унутрашње узбуњивање је откривање информације послодавцу.
Послодавац је дужан да, у оквиру својих овлашћења предузима мере ради отклањања утврђених неправилности у вези са информацијом, да заштити узбуњивача од штетне радње, као и да предузме неопходне мере ради обустављања штетне радње и отклањања последица штетне радње.
Послодавац несме предузимати мере у циљу отклањања идентитета анонимног узбуњивача.
Послодавац је дужан да одреди лице овлашћено за пријем информација и вођење поступка у вези са узбуњивањем.
Поступак унутрашњег узбуњивања почиње достављањем информација послодавцу.
Послодавац је дужан да поступи по информацији без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема информације.
Послодавац је дужан да обавести узбуњивача о исходу поступка по његовом окончању, у року од 15 дана од дана окончања поступка.
Послодавац је дужан да на захтев узбуњивача, пружи обавештења узбуњивачу о току и радњама предузетим у поступку, као и да омогући узбуњивачу да изврши увид у списе предмета и да присуствује радњама у поступку.

2. Спољашње узбуњивање је откривање информација овлашћеном органу.

Поступак спољашњег узбуњивања почиње достављањем информације овлашћеном органу. Ако се узбуњивање односи на лице радно ангажовано у овлашћеном органу, узбуњивач ће се обратити руководиоцу тог органа, а ако се узбуњивање односи на руководиоца овлашћеног органа, узбуњивач ће се обратити руководиоцу непосредно надређеног органа. Овлашћени орган је дужан да поступи по достављеној информацији у року од 15 дана од дана пријема информације.

Ако орган коме је достављена информација није надлежан за поступање у вези са узбуњивањем проследиће информацију надлежном органу у року од 15 дана од дана пријема обавештења и о томе истовремено обавестити узбуњивача. Надлежни орган дужан је да примењује мере заштите које узбуњивачу обезбеђује орган који му је обавештење уступио.

Ако узбуњивач није дао сагласност да се његов идентитет открије, овлашћени орган који је примио обавештење од узбуњивача, а није надлежан за поступање дужан је да пре прослеђивања тог обавештења надлежном органу предходно затражи сагласност узбуњивача ако законом није прописано другачије.

Овлашћени орган је дужан да, на захтев узбуњивача пружи обавештења узбуњивачу о току и радњама предузетим у поступку, као и да омогући узбуњивачу да изврши увид у списе предмета и да присуствује радњама у поступку у складу са законом.

Овлашћени орган је дужан да обавести узбуњивача о исходу предметног поступка по његовом окончању у складу са законом.

3. Узбуњивање јавности је откривање информација средствима јавног информисања, путем интернета, на јавним скуповима, или на други начин којим се обавештење може учинити доступним јавности.

Јавност се може узбунити, без предходног обавештења послодавца или овлашћеног органа у случају непосредне опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину од настанка штетевеликих размера односно ако постоји непосредна опасност од уништења доказа.

Приликом узбуњивања јавности узбуњивач је дужан да поштује предпоставку невиности окривљеног, право на заштиту података личности као и да не угрожава вођење судског поступка.

ЗАШТИТА УЗБУЊИВАЧА И ДРУГИХ ЛИЦА

Узбуњивач има право на заштиту, у складу са законом-ако изврши узбуњивање код послодавца, овлашћеног органа или јавности на начин прописан законом, ако открије информације у року од једне године од дана сазнања за извршену радњу због које врши узбуњивање, а најкасније у року од десет година од дана извршења те радње; ако би у тренутку узбуњивања, на основу расположивих података у истиност информације поверовало лице са просечним знањем и искуством као и узбуњивач.

Право на заштиту као узбуњивач, има лице које учини вероватним да је према њему предузета штетна радња, ако је лице које је предузело штетну радњу погрешно сматрало да је то лице узбуњивач односно повезано лице.

Лице које је у вршењу службене дужности доставило информацију има право на заштиту као узбуњивач, ако учини вероватним да је према њему предузета штетна радња због тражења тих података.

Лице које је овлашћено за пријем информација дужно је и да штити податке о личности узбуњивача односно податке на основу којих се може открити идентитет узбуњивача, осим ако се узбуњивач не сагласи са откривањем тих података, а у складу са законом који уређује заштиту података о личности.

Свако лице које сазна овакве податке дужно је да штити те податке.

Лице овлашћено за пријем информација дужно је да приликом пријема информације обавести узбуњивача да његов идентите може бити откривен надлежном органу као и да га обавести о мерама заштите учесника у кривичном поступку. Ако је у току поступка неопходно да се открије идентитет узбуњивача овлашћено лице за пријем информација дужно је да о томе пре откривања идентитета обавести узбуњивача. Ови подаци не смеју се саопштити лици на које се указује на информацији, ако посебним законом није другачије прописано.

ЗАБРАНА СТАВЉАЊА УЗБУЊИВАЧА У НЕПОВОЉНИЈИ ПОЛОЖАЈ

Послодавац не сме чињењем или нечињењем да стави узбуњивача у неповољнији положај у вези са:

1. запошљавањем,
 2. стицањем својства приправника или волонтера,
 3. рад ван радног односа,
 4. образовање, оспособљавање или стручно усавршавање,
 5. напредовање на послу, оцењивање, стицање или губитак звања,
 6. дисциплинске мере или казне,
 7. услове рада,
 8. престанак радног односа,
 9. зараду и друга примања из радног односа,
 10. учешће у добити послодавца,
 11. исплату награде и отпремнине,
 12. распоређивање или премештај на друго радно место,
 13. непредузимање мера ради заштите због узнемиравања од стране других лица,
 14. упућивање на обавезне здравствене прегледе или упућивање на прегледе ради способности.
- Одредбе општег акта којим се узбуњивачу ускраћује или повређује право односно којим се ова лица стављају у неповољнији положај у вези са узбуњивањем ништаве су.

ПРАВО НА НАКНАДУ ШТЕТЕ ЗБОГ УЗБУЊИВАЊА

У случају наношења штете због узбуњивања, узбуњивач има право на накнаду штете у складу са законом који уређује облигационе односе.

ПРАВО НА СУДСКУ ЗАШТИТУ

Узбуњивач према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту која се остварује подношењем тужбе за заштиту у вези са узбуњивањем надлежном суду у року од 6 месеци од дана сазнања за предузету штетну радњу односно у року од три године од дана када је штетна радња предузета.

УЗБУЊИВАЊЕ АКО СУ У ИНФОРМАЦИЈИ САДРЖАНИ ТАЈНИ ПОДАЦИ

Информација може да садржи тајне податке.

Под тајним подацима сматрају се подаци који су у складу са прописима о тајности података предходно означени као тајни.

Ако су у информацији садржани тајни подаци, узбуњивач је дужан да се прво обрати послодавцу, а ако се информација односи на лице које је овлашћено да поступа по информацији, информација се подноси руководиоцу послодавца.

У случају да послодавац није у року од 15 дана поступио по информацији у којој су садржани тајни подаци, односно ако није одговорио или није предузео одговарајуће мере из своје надлежности узбуњивач се може обратити надлежном овлашћеном органу.
Ако су у информацији садржани тајни подаци узбуњивач не може узбунити јавност, ако законом није другачије одређено.
Ако су у информацији садржани тајни подаци узбуњивач и друга лица су дужни да се придржавају општих и посебних мера заштите тајних података прописаних законом који уређује тајност података.

ЗАБРАНА ЗЛОУПОТРЕБЕ УЗБУЊИВАЊА

Забрањена је злоупотреба узбуњивања.

Злоупотребу узбуњивања врши лице које:

- достави информацију за коју зна да није истинита,
- поред захтева за поступање у вези са информацијом којом се врши узбуњивање-тражи противправну корист.

Испред Општинске управе општине Нови Бечеј овлашћено лице за пријем информација и вођење поступка у вези са узбуњивањем је **Марина Сабо** дипл.правник.

**ОБАВЕШТЕЊЕ ЈЕ ИСТАКНУТО НА ОГЛАСНОЈ ТАБЛИ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ ДАНА
31.03.2023. ГОДИНЕ.**

Број: IV 03 031-41/2023
У Новом Бечеју, 31.03.2023. године